

матеріал. Цілком доречним був обраний чорно-білий формат. Особливої уваги та вдячності заслуговує робота авторського колективу монографії, це Олена Пономарьова, Наталя Гаркуша, Ірина Олександренко, Валерій Чернявський, Рита Акініна, Ігор Гаврилов, Ганна Веденеєва, Віта Животовська, Ліля Редька.

Завдяки таланту та зусиллям зазначених науковців був зібраний, науково оброблений та систематизований великий обсяг інформації. Такого видання потребувала та чекала громадська спільнота Миколаївщини. Удосконалення теоретико-методологічної бази, методичного інструментарію, понятійно-категоріального апарату джерелознавства й водночас включення до наукового обігу комплексів історичних джерел формує основу для подальшого вивчення формування та діяльності музейної справи в Україні.

Поряд з творчими знахідками авторського колективу (авторів текстів, упорядників ілюстрацій, макетувальника), хотілося б відзначити несуттєві вади публікацій, які можна було б виправити в разі перевидання. Зокрема, доцільним було б писати не «наш музей», «наш колектив», а «Миколаївський обласний краєзнавчий музей», «колектив Миколаївського обласного краєзнавчого музею». Адже видання створено не тільки для внутрішнього користування, а має значно ширше коло читачів. Подібні висловлювання значно спрощують наукове значення книги. Можна було б додати й інші зауваження, але ми не робимо цього з огляду на незаперечну цінність і важливість даного видання.

Підсумовуючи, слід зазначити, що книга “ Історія Миколаївського обласного краєзнавчого музею та його колекцій” вийшла з друку в непрості для країни часи. Це безумовна заслуга керівництва та колективу музею, який впевнено дивиться в майбутнє, ретельно охороняючи минуле.

Література

1. Історія Миколаївського обласного краєзнавчого музею та його колекцій. До 110-ї річниці МОКМ. Миколаїв: «Іліон», 2023. 459с.

Берест Альбіна

(м. Миколаїв)

ЖІНКИ В КУЛЬТУРНО-ОСВІТНІХ ПРОЦЕСАХ ТА НАУКОВО-ДОСЛІДНІЙ РОБОТІ ПІВДЕННЯ УКРАЇНИ У ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ ХХ СТ.

В тезах висвітлено роль жінок у культурно-освітніх процесах Південної України у другій половині ХХ століття, зокрема у сферах вищої освіти та науково-дослідної роботи. Розглядаються статистичні дані щодо зростання кількості жінок-студенток у вищих та середніх спеціальних навчальних закладах регіону у повоєнний період. Проаналізовано труднощі, з якими

стикалися жінки у професійній реалізації та кар'єрному зростанні, незважаючи на високий освітній рівень.

У другій половині ХХ століття відбувалися значні зрушення у залученні жінок до культурно-освітніх процесів на території Південної України. Попри численні труднощі та стереотипи, жінки активно долучалися до вищої освіти та наукової діяльності. У повоєнні роки спостерігалось стрімке зростання кількості жінок-студенток у вищих навчальних закладах України. Вже у 1960 році вони становили 41,7% від загальної кількості студентів, а до 1985 року цей показник зріс до 56,7%. Подібна тенденція простежувалася і в середніх спеціальних навчальних закладах, де з 1970 року кількість студенток перевищила кількість студентів.

Попри високий освітній рівень, жінки стикалися з численними перешкодами у професійній реалізації та кар'єрному зростанні. Вертикальна кар'єра була прерогативою чоловіків, а жінкам відводилася роль другорядних працівників. Спостерігалася значна різниця в оплаті праці чоловіків та жінок, остання була в середньому на 30% нижчою.

Однак, починаючи з 90-х років, жінки Південної України активно долучалися до наукової та дослідницької діяльності у сфері гендерних студій. У 1994-1995 роках в Одесі було проведено дві міжнародні конференції, присвячені історії та сучасному статусу жінок в Україні. Це стало поштовхом для створення низки наукових центрів гендерних досліджень.

Одним із перших таких центрів став Одеський науковий центр жіночих досліджень (ОНЦЖД), заснований у 1996 році на базі Одеської державної академії харчових технологій. Центр здійснював підготовку дисертацій, монографій та посібників з гендерної проблематики, проводив круглі столи та конференції. У 1997 році ОНЦЖД спільно з Гендерним бюро ПРООН провів Перші Одеські Наукові Жіночі Студії, що стало знаковою подією для регіону. Подібні наукові осередки з'явилися і в інших містах Південної України, зокрема, у Києві та Харкові. Діяльність таких центрів була спрямована на комплексний гендерний аналіз становища жінок та чоловіків, дослідження історично обумовлених причин гендерної нерівності, розробку освітніх курсів та програм з метою викорінення сексистських стереотипів у гуманітарній освіті.

Заслуговує на увагу діяльність Харківського центру гендерних досліджень, який очолила Ірина Жерьобкіна. Науковці цього центру зосередилися на вивченні філософського аспекту місця і ролі жінки в суспільстві та філософських витоків фемінізму. Вагомим внеском стало започаткування практики виїзних гендерних шкіл в Україні. Перша така школа відбулася у травні 1997 року у Форосі за участю викладачів з Києва, Сум, Одеси, Дніпропетровська та Вінниці. Центр видав низку важливих праць, зокрема навчальний посібник «Теорія та історія фемінізму» під редакцією І. Жерьобкіної та монографію самої Жерьобкіної «Жіноче. Політичне. Несвідоме. Проблеми гендеру та жіночий рух в Україні». Ці роботи стали вагомим внеском у розвиток гендерних студій в Україні.

Розвиток гендерних досліджень та їх впровадження у навчальний процес задля викорінення сексистських стереотипів було покладено в основу діяльності Київського дослідного консультативного гендерного центру під керівництвом Наталії Лавриненко. Центр займався популяризацією результатів досліджень, консультуванням жіночих громадських організацій та управлінських структур. У Сумах був створений гендерний центр на чолі з Оленою Луценко, пріоритетами якого стали розробка навчальних курсів з гендерної тематики та видання наукових робіт з теорії фемінізму. Український центр жіночих досліджень під керівництвом Світлани Купряшкіної зосередився на інформаційному обміні з питань гендеру.

Як бачимо, у 90-ті роки ХХ століття на теренах Південної України активізувалася наукова діяльність у царині гендерних студій. Осередками цієї роботи стали новостворені центри та групи, які об'єднали жінок-науковиць різних галузей знань. Їхні дослідження були спрямовані на теоретичне осмислення гендерних відносин, боротьбу з усталеними стереотипами, розробку освітніх програм задля утвердження принципів гендерної рівності у суспільстві.

На сьогодні, як свідчать підрахунки дослідників, лише 0,2 відсотка усього жіночого населення України бере участь у роботі жіночих об'єднань. Жінки з високим рівнем освіти, які зайняті переважно у сфері розумової праці і усвідомлюють проблеми тендерної нерівності, сімейного насильства, сексизму суспільних відносин, необхідності виховання у жінок самоповаги та власної гідності становлять авангард жіночого руху. Однак таких – незначна кількість. Переважна більшість у складі жіночих громадських організацій – це ті, хто в силу соціально-економічних перетворень в країні не знайшли застосування своїх знань, виявлення здібностей у раніше набутій професії і були витіснені на ринок праці. Вузька соціальна база обумовлює слабкість жіночого руху в Україні. В суспільстві ще немає усвідомлення важливості феміністичного руху, який здається «абсурдним вибриком» для значного прошарку українських чоловіків та, на жаль, і переважної більшості жінок. Підтвердженням цієї думки є публікації у пресі, де непоодиноким фактом зустрічається визначення феміністичного руху як об'єднання жінок, чия амбітність перевищує їх інтелектуальні здібності. Рівень свідомості жінок в Україні ще досить низький, щоб відрізнити свої власні особисті інтереси від сімейних. Тому надто важливим є подальше розгалуження мережі жіночих організацій, наближення їх до інтересів пересічної жінки, збільшення чисельності організацій. Певна координація зусиль між жіночими організаціями сприяла б обігові інформацією, здійснювала б вплив на громадськість та політичну владу, змушуючи їх піднімати і враховувати ті питання, які наділені особливою значимістю для жінок. Хоч типи, завдання та структура українських жіночих організацій значно варіюються, вони є реальною формою залучення жінок до громадсько-політичної діяльності. Розгалужена мережа жіночих організацій сприяє виходу жінок із приватної сфери й включення їх в суспільно-політичне життя. Самоорганізація жіночих структур розвиває у жінок навички керівників та

активістів, формує жінку як вільну особистість, як індивіда, без існування якого неможливий розвиток громадянського суспільства та соціальної демократії.

Отже, друга половина ХХ століття стала періодом активного залучення жінок Південної України до вищої освіти та наукової діяльності, особливо у сфері гендерних студій. Незважаючи на перешкоди, жінки-науковці здійснювали вагомий внесок у розвиток гуманітарних знань, утвердження гендерної рівності та формування нового світогляду у суспільстві.

Література

1. Качкан В. А. Ірина Вільде: Нарис життя та творчості. – К., 1991. – 188 с.
2. Вільде І. Сестри Річинські. – К.: Радянський письменник, 1973. – 342 с.
3. Історія української літератури ХХ століття / За ред. В. Г. Дончика. – К.: Лбідь, 1998. – Кн. 2. – С. 283
4. Тулуб З. людолови. – К.: Радянський письменник, 1963.
5. Листи Тулуб З. П. брату Володимиру // ЦДАМЛМУ. – Ф.128. -Оп. 1. – Спр.5. – Арк. 29.

Бриткін Богдан, Серета Данило, Коваль Геннадій
(м. Миколаїв)

ПОДІЇ ІСТОРІЇ БАЛТИ 1908 ТА 1910 РР.

В статті розказано про різні події в історії Балти в 1908 та 1910 рр. Вказано на кримінальні злочини, суд. Висвітлено пожежу та справи училища міста, його опікунської ради. Наголошено на дискримінації євреїв в освіті.

Життя кожного міста унікальне, наповнене своїми подіями, явищами, процесами, змінами національного та соціального стану суспільства. Балта була яскравим прикладом таких буреломних подій, процесів, кардинальних змін у різні періоди, часи свого існування. Події в Балті висвітлювалися із заavidною регулярністю і в газеті «Одесские Новости» на початку ХХ ст. Відбувалося це в основному в рубриках «Юг. Наши корреспонденции» та в «Телеграммах «Одесских Новостей». Прослідкуємо деякі події в Балті, викладені в одеському часописі в 1908 р. В Балті селянина Халоїма, якого звинувачували 15 жовтня 1908 р. в окружному суді і який зарубав косою рідного діда, присяжні засідателі визнали винним. Резолюцією суду Халоїм засуджений до каторги на 9 років [1, с. 3]. Перед присяжними засідателями постав 17-річний селянин Юстин Халаїм за звинуваченням у вбивстві свого діда, старого Халаїма, у містечку Піщанах. Убивство сталося на ґрунті сімейних чвар. Юстин зізнався у вбивстві і розповів таке: Плакаючи злість до свого діда, він, скориставшись моментом, коли дід попрямував у стайню годувати коней, приготовленою ним косою вдарив останнього по голові та шиї. Переконавшись у смерті старого, Юстин загорнув